

d'n Myerlese

Sept/Oct 1998

Koerier

12^e jaargang nr. 2; november 1998

Uitgave van de leden van de
Heemkunde Kring "Myerle"

Redactie: Marieke van de Konijnenberg
Guus Sanders
Rinie Weijts

Redactie-adres is secretariaat:

Hennie Knoops
Heer de Swaeffstraat 29
5731 CA MIERLO

VAN DE VOORZITTER	- 3 -
DE MARIAKAPEL IN DE ARK	- 5 -
GEDICHT VAN EEN JONGE BOERIN	- 11 -
UNIEKE ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN IN MIERLO	- 15 -
NEDERZETTINGSSPOREN TE BRANDEVOORT STEENTIJD, IJZERTIJD, ROMEINSE TIJD EN 13 ^e EEUW	- 19 -
CRITERIA VOOR ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK STEENTIJD - MIERLO	- 21 -
HET RAADSEL VAN HET WEYERKE IN MIERLO	- 24 -
Boringen	- 24 -
Geologie	- 24 -
Conclusie	- 26 -
Literatuur	- 26 -
CORWELJDEN	- 27 -

VAN DE VOORZITTER

Het is najaar 1998 en de nieuwe Myerlese Koerier ligt weer voor u. Het zomerreces is voorbij en we maken ons weer gereed voor de tweede helft van ons "Heemjaar". Dit tweede halfjaar, de "winterse periode", is voor velen een tijd van huiselijke gezelligheid, voor anderen is het een tijd van saaie lange en eenzame avonden. Een bepaalde groep kiest ervoor om de lange avonden te besteden aan heemkundige zaken. Zo zijn er leden van onze vereniging die er voor kiezen om de winteravonden te vullen met historische studies, diverse rapportages te maken, vergaderingen en bijeenkomsten of andere activiteiten "voor ieders nut en welzijn" te ondernemen.

Zo noem ik u bijvoorbeeld:

- het verschijnen van deze "Koerier"
- het doen van veldwerk en archeologische opgravingen
- het binnenhalen van foto- en filmmateriaal
- het fungeren in klankbordgroepen
- het verwerken van toponymische en kadastrale gegevens
- het verwerken van genealogische "kost"
- het plannen van verenigingsactiviteiten
- het opzetten van dorpsgerichte activiteiten
- het "kortsluiten" met regionale en provinciale belangen
- het ontvangen van gasten
- het geven van educatieve informatie
- het voorbereiden en schrijven van boekwerkjes
- het redigeren van kopij

- het voorbereiden en geven van lezingen
- het bijwonen van vergaderingen
- het uitdiepen van lokale geschiedenis
- het weet ik veel

Het zijn geen van alle sinécuren die we er wel even tussendoor doen. Het zijn allemaal opdrachten die deze leden zichzelf meer of minder vrijwillig en pro deo hebben opgedragen. Met groot enthousiasme en accuratesse wordt er door hen gewerkt en vindt men hierin een aangenaam verpozen. Soms is dit in eigenbelang en verrijking van de geest maar, zo constateer ik steeds vaker, ook om anderen binnen en buiten onze vereniging deelgenoot te maken van hun werk, publicaties, inzicht, kennis en ervaringen.

Met groot genoegen juich ik deze ontwikkeling toe. Ten overvloede voeg ik hier aan toe dat ik dit een groot compliment waardig vind. Telkens blijkt dat wij met z'n "allen" de "klus" kunnen klaren en dat wij als individu vaak stranden. Niet als eenling, maar als collectief proberen wij ook de tweede helft van ons "heemjaar" voor u tot een goed en interessant einde te brengen.

Misschien ben ik hier mee wel wat vroeg, maar met de feestdagen in aantocht spreek ik toch de wens uit, dat wij met zijn allen in een goede gezondheid, op deze voet en in lengte der jaren mogen verder gaan. Dat "onze club" met veel kennis van zaken en in het bezit van veel cultureel erfgoed in haar bagage vaak de gelegenheid mag krijgen om deze aan geïnteresseerde leden en belangstellenden over te dragen.

R. Weijs

DE MARIAKAPEL IN DE ARK

Wie een verklaring wil hebben voor het ontstaan van de Mariakapel in De Ark, moet zich verplaatsen naar de tijd van vlak na de oorlog. Je had toen nog - hoe gek het ook klinkt - vooroorlogse politieke opvattingen en even vooroorlogse godsdienstige overwegingen, die basis gaven aan onze handel en wandel.

Daarom lieten zich in die tijd, zonder erg veel verzet, tienduizenden dienstplichtige militairen naar Nederlands Oost-Indië sturen, om daar orde op zaken te stellen. Dat hield in, dat we de daar nog aanwezige Nederlanders gingen beveiligen, het "rechtmatige" bezit aan grond en ondernemingen gingen beschermen en collaborateurs-met-de-Japanse-bezitters gingen uitschakelen voor wat betreft hun politieke zeggingsmacht. Na die schoonmaak zouden we op termijn de macht overdragen aan de Indonesiërs.

Dat de hele onderneming uiteindelijk een historische vergissing zou blijken te zijn, dat we niet zo heel erg rechtmatige bezitters waren van grond en ondernemingen en dat het begrip collaborateur daar heel anders werd geïnterpreteerd dan in Europa, kijk, daar hadden we toen nog geen weet van. We gingen in het besef, "dat we iets groots zouden verrichten" en we deden daar in de rimboe, onder de koperen ploert, ons werk naar beste vermogen.

Tussen 1946 en 1950 werden vanuit Mierlo-Dorp 67 militairen uitgezonden, als dienstplichtigen of

als vrijwilligers, die bijna een halve aardbol verder werden verspreid over de "gordel van smaragd". Met het totaal van hun belevenissen in die drie tropenjaren zou gemakkelijk een boek te vullen zijn, maar dat is hier niet aan de orde.

Niemand van hen sneuvelde. Nog voordat iedereen veilig terug was in het vaderland (inge haald door zangkoor, harmonie en buurtcomité) werd er in ons dorp een Vereniging Gerepatrieerde Militairen opgericht.

De bestuursleden waren: Gerard van der Vleuten, voorzitter; Frits van Laarhoven, vice-oorzitter; Emiel Vogels, secretaris; en Piet Fransen, penningmeester.

(opm. De vereniging is nooit opgeheven, maar heeft na 1952 geen vergaderingen meer belegd). Geleidelijkaan ontstond het idee om iets te doen uit dankbaarheid "voor de behouden terugkeer", zoals dat toen omschreven werd. Pastoor van Lierop suggereerde in een gesprek dat ik met hem had om een glas-in-loodraam te schenken aan de parochiekerk, maar de gerepatrieerden zochten iets dat van hen zelf uitging en waar ze concreet aan konden bijdragen.

Mogelijk geïnspireerd door kapelletjes-bouwende studenten uit Tilburg, werd in september 1950 besloten tot het oprichten van een Maria-kapel. Als mogelijke plaatsen werden genoemd: de driesprong tussen "Almhütte" en "Den Heuvel" (de

huidige verkeerssituatie zou dat niet meer toelaten) en de tuin t.o. het toenmalige café van Miet de Kim, in de bocht naar de Wilhelminastraat.

Het werd uiteindelijk "De Ark", vanwege de fraaie ruimte er omheen, zoals die er trouwens nog steeds is.

Er zou een marmeren plaat in worden aangebracht ter nagedachtenis aan de twee Mierlonaren die al vóór de oorlog als KNIL-militair naar "De Oost" waren gegaan en die daar in Japanse krijgsgevangenschap, werkend aan de Birma-spoorweg, waren omgekomen.

De tekst zou luiden: "Ter nagedachtenis aan Jan Peters Rit, overleden 10-12-1942 te Rangoon, en Martien Louwers, overleden 30-9-1943 te Chungkai".

Al in oktober 1950 startten we de eerste acties om het nodige geld bij elkaar te brengen: loterijen, een biljartconcours in café Van Hoof, een fancy-fair, een tentoonstelling van souvenirs uit Indonesië, met echt-Indische maaltijden voor de bezoekers en verder een handboogwedstrijd en andere activiteiten waar vaak het hele dorp bij betrokken was. Zeer gedenkwaardig was de handboogwedstrijd op Tweede Kerstdag. Vanwege de kou moesten we ermee naar binnen en een ruimte die er geschikt voor was (de baan moest minimaal een lengte van 26 meter hebben) werd ter beschikking gesteld door de gebroeders Fons en Gust van Winckel. In hun timmerfabriek, tussen pakhuis en boterfabriek,

zouden de mannenbroeders de pijlen laten snorren. Er moest nogal gepleit worden eer we toestemming kregen en naar later bleek terecht: de "exhousers" (de pijpen van het afzuigapparaat) hadden nogal wat voltreffers gekregen en de capaciteit ervan was sterk verminderd. Verder hadden we - ter bevordering van de vaste schuttershand - enkele liters sterke drank ingeslagen, die we voor een schappelijk prijsje aan de liefhebbers verstrekten.

Die valse concurrentie werd niet geduld door de reguliere caféhouders en dus volgde er een inval van een ijverige politiemann, die de lucht uit de fles opsnoof, haar in beslag nam en proces-verbaal opmaakte. We moesten verschijnen voor de kantonrechter in Helmond, die ons de belofte afdwong om het nooit meer te doen en die een boete oplegde van f 3,-- "vanwege het in voorraad hebben van sterke drank ten verkoop in het klein", te betalen uit de opbrengst van de jenever. Het batig saldo mochten we behouden.

De diverse vergunningen voor het houden van de activiteiten moesten eigenlijk schriftelijk worden aangevraagd, maar al gauw ontdekten we een kortere weg en dat was: rechtstreeks contact opnemen met burgemeester Termeer, die tijdens zijn spreekuur meestal te treffen was in de Hekelstraat of omgeving, waar hij al wandelend de gemeentelijke sores van zich af liet waaien.

Mede dank zij bijdragen van verenigingen, collectes bij uitvoeringen, giften van parochie,

boerenleenbank, Daf (o.a.) en van veel particulieren kwam er een bedrag bijeen dat de tweeduizend gulden benaderde. Op 3 januari 1951 verleende de gemeente vergunning voor de bouw en de aanbesteding vond plaats op 15 maart bij Miet de Kim. Architect Frans Vervest had de kosten begroot op f 2.346,-- ; aannemer Jan Verbruggen schreef als laagste in voor f 2.235,--. Een groot deel van het grondwerk werd door de leden zelf verricht, drie eiken werden geroid (jammer genoeg) en we pionierden een bruggetje in elkaar, dat droogvoetse overtocht over het slootje garandeerde. Bernard Goeijers leverde het smeedwerk voor poortje, kandelaars en bolkruis, en oud-Mierlonaar Piet Slegers (nog steeds wonende te Velp) maakte het Mariabeeld. Het gebouwtje wordt technisch als volgt omschreven: "achthoekige bakstenen Mariakapel, met afwisselend gebruik van bak- en natuursteen met reliëfdecoratie en 'n rollaag in het metselwerk onder het dak. De baksteen is een imitatie handvormsteen. Aan weerszijden van de ingang en erboven is hardsteen toegepast. Roosters beschermen de vensters. Het achtzijdige tentdak is met verbeterde Hollandse pannen gedekt."

Op 22 juli 1952 werd de kapel ingewijd door pastoor Th. van Lierop, onder massale belangstelling, na een defilé van tientallen verenigingen.

Jarenlang werd er in mei en oktober het rozenhoedje gebeden en met behulp van mensen uit de buurt werd het gebouwtje dan verzorgd en van bloemen voorzien.

In 1986 werd het houtwerk van de kap volledig vernieuwd, vooral dank zij de medewerking van de nabijgelegen vakschool. De houten constructie werd niet meer weggestopt achterstucadoorswerk, maar naturel gelaten.

De laatste jaren heeft de kapel vooral betekenis op 5 mei, als plaats van dodenherdenking.

Gerard van der Vleuten

GEDICHT VAN EEN JONGE BOERIN

Onze Mierlose jongens, die in Indonesië dikwijls in benarde omstandigheden verkeerden en steeds met vrucht hun hemelse moeder aanriepen, zetten op de eerste vergadering van gerepatrieerde militairen hun plannen uiteen, om uit dankbaarheid een Maria-Kapel te bouwen. Heel Mierlo nam dit plan met enthousiasme over. Een bouwsteen- en vloertegelactie werden gevoerd, concoursen en oriëntatieritten georganiseerd. Iedereen pakte aan, de jongens zelf deden het grondwerk, en op een dag in mei zal deze kapel, de parel van ons dorp, worden ingewijd. In het onderstaande gedicht ziet een van de daarbij betrokken boerinnen de feestelijkheden van die plechtige inwijdingsdag al voor zich.

Op de stille momenten van de dag dichtte zij:

ONS LEVEN, ONZE VREUGDE, ONZE HOOP

O zoete plek, waar tussen hoge bomen de parel van ons dorpke prijkt,
waar velen zullen samenkomen, waar angst voor rust en stilte wijkt,

gij draagt in u zo schoon en vredig gedenken aan voorbije jaren,
toen onze jongens in het oosten in strijd en leed verwickeld waren.

Toen immers is een plan geboren - na bittere bange tropennacht -

en bleef ginds sluimeren, haast verloren, maar is hier groots tot bloei gebracht.

't Is mei nu: alles ademt vrede, en bloem en blad verspreidt een geur
rond de kapel, waaraan de zonne geeft goud-omklaterd glans en kleur.

Weer zijn onz' jongens nu soldaten en luisteren scherp naar het bevel,
dat nu niet wreed is, maar heel vredig tot een saluut aan de kapel.

Een grote schaar trekt met hen mede; - want "hun" kapel wordt ingewijd -
zij werkten immers allen samen aan d'uiting van hun dankbaarheid!

De blijheid om onz' zestig jongens, die veilig zijn teruggekeerd,
die heeft ons allen saamgedrongen en kracht voor deze bouw geleerd.

Zo offerden wij allen "stenen" voor de kapel, die schoon hier staat,
en "allen" mochten aan haar bouwen en werken tot in de avond laat.

Van "dank" is deez' kapel een teken, van "blijheid", die ons nooit verlaat,
van "durf en moed" bij tegenslagen, en van de "roem" van de soldaat.

Zijn oog ziet alle strijd nu weder, maar óók de vrucht van zijn idéé.

Hij glimlacht; mei is 't; en Maria in haar kapel lacht vredig mee.

Maar ziet: na 't feest is er 'n moeder gebleven bij de beeltenis;
alleen bidt zij nu tot Maria en zegt zeer zacht haar groetenis:

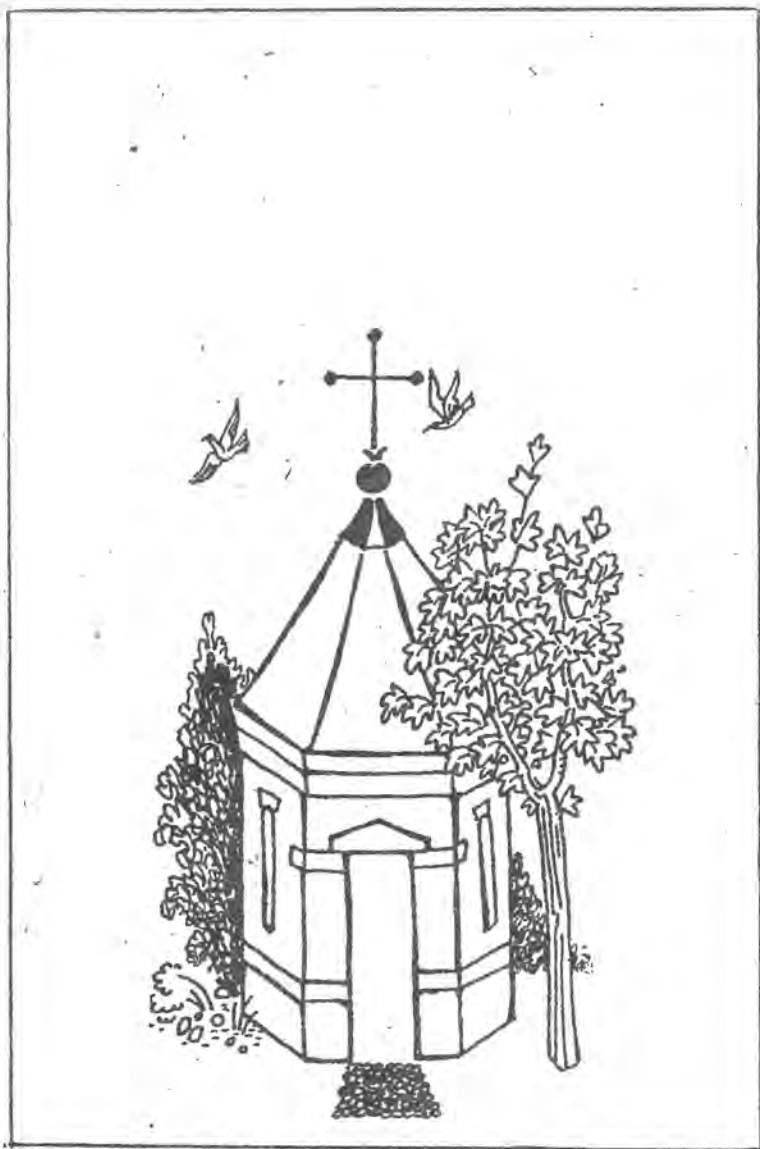
"Maria, licht in donk're nachten, Gij bracht steeds rust en vreë,
wanneer het stormde in de harten van onze jongens overzee."

De vlammen van de vele kaarsen leggen een glans op haar gelaat.
Zij bidt een tientje, het hoofd geheven naar 't voetstuk, waar Maria staat.

"Maria, dank voor onze kinderen, - onze bezorgdheid was zo groot -
zij waren ver, maar zijn gebleven Uw' en onz' kinders, ondanks nood

Rond de kapel wordt het reeds donker, en binnen doven de kaarsen uit,
en door de hoge duist're bomen waait zacht de wind een teer geluid.

"O zoete plek, waar over Mierlo Gij, Hemelmoe-der, houdt de wacht.
O zoete plek van vreugd' en hope ...
Tot morgen, moeder, goede nacht ..."

Bron; De katholieke boerin.
Uitgave van de boerinnenbond van de NCB.
16^e jaargang nr.9 mei 1951

UNIEKE ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN IN MIERLO

C. van Baaren

De werkgroep archeologie van de Heemkunde Kring Myerle heeft in een opgraving interessante vondsten gedaan, die de geschiedenis van Mierlo verder aanvullen. Het onderzoek wordt voorgezet om onze kennis van de geschiedenis te vergroten. Op de voormalige gemeentewerf aan de Vesperstraat bevonden zich sporen van bewoning uit de 12^e, 15^e, 17^e en 18^e eeuw in de ondergrond op een diepte van ongeveer 1,50 m.

Paalsporen en overliggende greppels waarin 12^e eeuws aardewerk - gebakken in Zuid Limburg en Elmpt bij Brünnen (D)- werd aangetroffen. De mooiste vondst is een groot deel van een geord kannetje in de bodem van een put, dat vermoedelijk een bouwoffer is geweest. De paalsporen en greppels bestrijken een gebied van 150 m² en vertegenwoordigen de resten van een uniek bouwsel uit de 12^e eeuw, dat vermoedelijk een veekraal met onderdak was. Ongeveer 25 meter zuidelijk werden een greppel gevonden met fragmenten aardewerk uit de 15^e eeuw en teeltbedden uit de 17^e/18^e eeuw.

In een bouwput aan de Kasteelweg werd resten van een 300 jaar oude, grote geglazuurde kookpot met oren (Grape) gevonden. De ondergrond van de bouwput was sterk verstoord door moderne greppels.

HKK MYERLE IN KLANKBORDGROEPEN (C. van Baaren 1998)

Onze heemkundekring is vertegenwoordigd in twee klankbordgroepen: één op gemeentelijk niveau en één op regionaal niveau. Henk Simons neemt deel aan de klankbordgroep Bestemmingsplan Buitengebied Mierlo en Kees van Baaren aan de regionale klankbordgroep Milieu-effect rapportage Landgoed Gulbergen.

Beide klankbordgroepen zijn het gevolg van Het Streekplan Noord-Brabant samengesteld door de provincie Noord-Brabant in 1992. Het rapport behandelt onder meer een regionaal ontwikkelingsperspectief voor onze provincie en legt accent op verstedelijking van de huidige stadsgebieden en omgeving. Het plan voor de verstedelijking van de regio Eindhoven/Helmond, waarin opgenomen zijn Best, Son en Breugel, Veldhoven, Aarle-Rixtel, Geldrop, Nuenen en Mierlo, is uitgewerkt in het plan voor de stadsregio Eindhoven-Helmond.

Het plan bespreekt de indeling van de regio wat betreft natuur, recreatie, bedrijventerreinen en huisvesting. Nieuwe bouwlocaties worden besproken voor de plaatsing van 38.000 nieuwe woningen. Mierlo, gelegen in het zuidelijke deel van de stadsregio, dient voor minimaal 1500 woningen ruimte te scheppen in twee locaties: Luchen en in het gebied tussen de Goorsedijk en de Eendenpoel. Dit laatste wordt uitgewerkt in het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied Mierlo.

Het Regionaal Structuurplan bevat de begrenzing van het "het Middengebied" tussen Eindhoven en Helmond. Het gebied Gulbergen en omgeving is daarin aangewezen als concentratiegebied voor dagrecreatie. Een ruimtelijke visie is ontwikkeld voor het gebied Gulbergen/Vaarle gelegen in de gemeente Nuenen c.a. en Mierlo. Het accent van die visie is gericht op recreatie en natuur/landschap met in hoofdzaak een stadsregionaal karakter. Concrete voorstellen zijn uitgewerkt en een subsidie voor de aanleg van een natuur- en landschapspark is aangevraagd. Deze voorstellen omvatten naast natuur en landschap andere projecten zoals: een bezoekerscentrum, een evenemententerrein (max. 50.000 bezoekers) naast een wild- en roofvogeltuin, een wintercentrum met een overdekte schaatsbaan en twee skihellingen, uitzichttoren (80 m +NAP) met restaurant, zonne-energie centrale, en andere extensieve projecten naast de golfbaan met een lift om de golfers boven op de Gulberg te brengen.

Aan de randen van het landschapspark worden plannen gemaakt voor een hoge snelheidsfietsverbinding Eindhoven - Helmond, een buitenplaats Mierlosedijk en waterrecreatie op het Eindhovensch-kanaal. De hoge snelheidsfietsverbinding zou kunnen bestaan uit een tunnel waarin een luchtstroom de fietsers met een snelheid van 50 km/u kan verplaatsen. (BBC TV sept. 1998). De buitenplaats Mierlosedijk zou een experiment in wonen op grandioze schaal kunnen zijn met kapitale villa's met zeer grote tuinen die opengesteld voor het publiek dienen

te worden. Bij de waterrecreatie op het Eindhovens-kanaal wordt gedacht aan kanoën, vissen, een watertaxi van Helmond naar Eindhoven en schaatsen in de winter.

NEDERZETTINGSSPOREN TE BRANDEVOORT STEENTIJD, IJZERTIJD, ROMEINSE TIJD EN 13^e EEUW

Een terrein van ruim 1 hectare is opgegraven met medewerking van de Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland en van de Historische en Archeologische Vereniging Helmont.

Steentijdvondsten waren enkel bewerkte vuurstenen en houtskoolrijke vlekken van een vuurplaats die door jagers en verzamelaars uit de middensteentijd (8000-6000 jaar geleden) achtergelaten waren.

De vroegste huizen van Brandevoort dateren uit de IJzertijd. Tot nu toe zijn een tweetal hoofdgebouwen en enkele bijgebouwen, alsmede een waterput, gevonden. Het grootste gebouw heeft een oppervlakte van ca. 16 x 6 meter. De bijgebouwen zijn zgn. spiekers die vermoedelijk gebruikt zijn voor het opslaan van graan. Uit de Romeinse tijd dateren de paalsporen van het westelijke deel van een tweeschepig hoofdgebouw waaronder twee forse palen, de middenstaanders van het dak en een kleiner gebouw in dezelfde stijl. De vloeroppervlakte van het hoofdgebouw bedroeg 22 x 7,5 meter. Het oostelijke deel van dit gebouw werd al in 1993 opgegraven naast een vierkante houten waterput die gedateerd is tussen 203 - 210 n.C. aan de hand van de jaarringen in het hout. Er wordt aangenomen dat de bewoners van deze nederzetting begraven zijn op het nabijgelegen grafveld dat reeds in 1992/1993 opgegraven werd.

Van de derde tot de dertiende eeuw is het terrein onbewoond geweest. Talrijke vondsten van Elmpter aardewerk en vroeg steengoed uit de periode ca. 1250 - 1275/1300 in een complex geheel van greppels en kuilen geeft aan dat dit gebied opnieuw ontgonnen werd enkele decennia na de stichting van de stad Helmond. Een opvallende ei-vormige greppelstructuur van groot formaat werd opgegraven. Deze structuur heeft vermoedelijk dienst gedaan als veekraal. De grote hoeveelheid nederzettingsafval suggereert dat er waarschijnlijk een huis dichtbijgestaan heeft. Dit huis is echter onzichtbaar, aangezien de fundamenten van het huis bestonden uit horizontale balken of bakstenen poeren in plaats van ingegraven staanders.

Dit verhaal is een samenvatting van een artikel door Theo de Jong in de Nieuwsbrief Archeologie Kempen- en Peelland. Jrg. 2 nr. 2 juni 1998

Honderd jaar geleden stapten veldwachters op de fiets

Precies honderd jaar geleden, in 1895, werd in ons land een proef genomen met fietsen voor de rijksveldwachters op het platteland.

Op de rijksbegroting was hiervoor een bedrag van tweeduizend gulden opgenomen, waarmee de Tweede Kamer volmondig instemde. Gemeenten waren minder vooruitstrevend en handhaafden in diezelfde tijd hun rijwielverordeningen en dat betekende meer dan eens een fietsverbod. Nog in 1896 verbood een commissaris van politie zijn agenten het wielrijden, ook in hun vrije tijd. Toen in datzelfde jaar de commissaris van politie in Haarlem fietsen voor zijn inspecteurs wilde invoeren, bleek de gemeenteraad niet bereid hiervoor geld beschikbaar te stellen. In Leeuwarden begon tenslotte de victorie. Daar werd in 1897 de fiets bij de politie ingevoerd. In Amsterdam kregen in 1900 een inspecteur en zes agenten de beschikking over een dienstfiets.

CRITERIA VOOR ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

STEENTIJD - MIERLO

C. van Baaren

Ref.: Gesprek Jos Deebe (ROB)- Kees van Baaren (Myerle) dd. 16-7-1998

De criteria kunnen als volgt samengevat worden:

De steentijd artefacten liggen in het algemeen op droge gronden van het oude (Nuenens) dekzand binnen 200 meter van de grens nat - droog. Hierbij moet rekening gehouden worden met de verdeling water en land in de steentijd! De artefacten bevinden zich meestal in de bovenste 60 cm van het ongestoorde dekzand. Complicaties zijn de aanwezigheid van jonge stuifduinen op het oude dekzand zoals die voorkomen op de Molenheide en de Strabrechtse Heide.

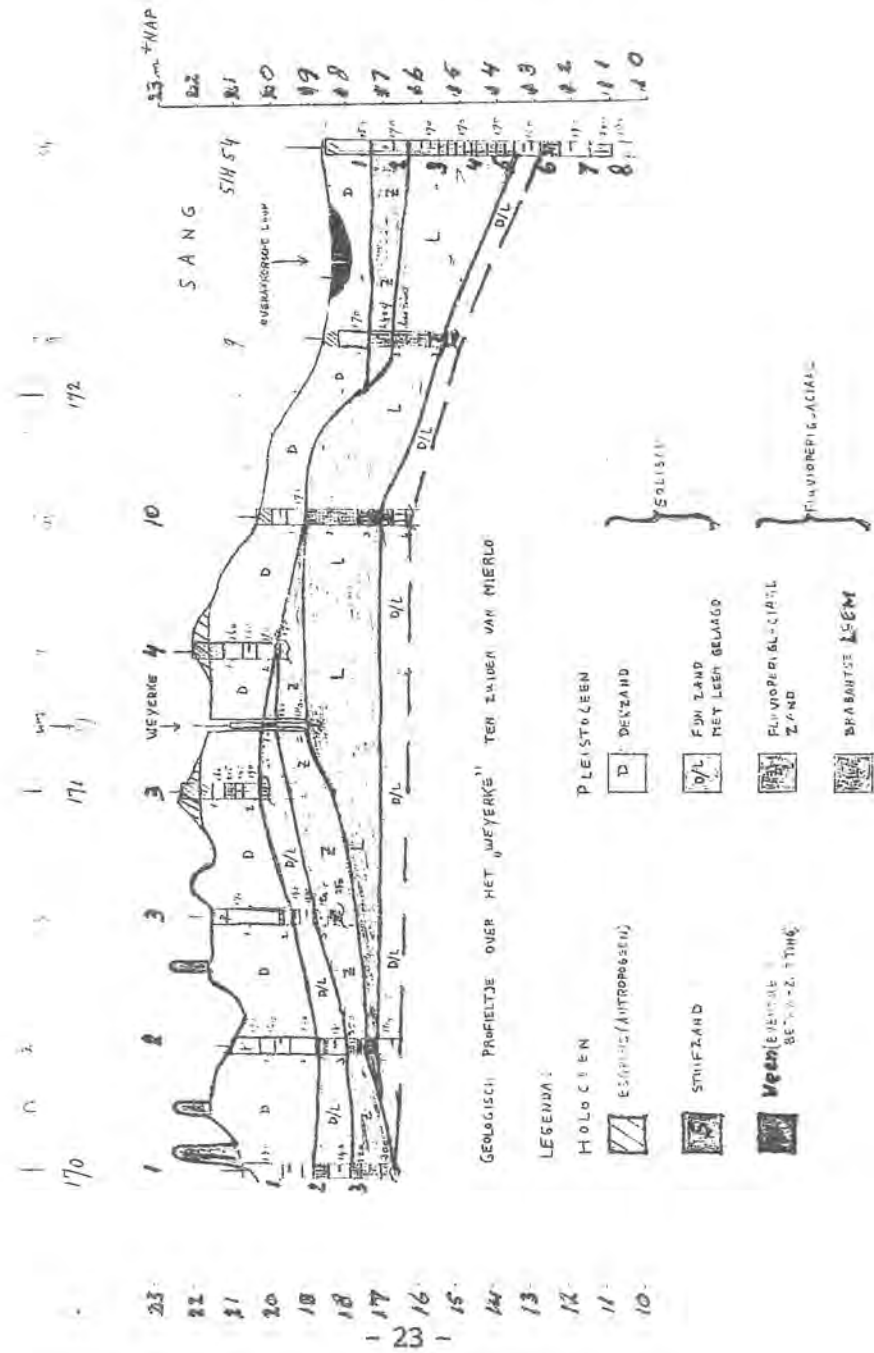
We moeten dus kijken naar oorspronkelijke oude vennen en beeklopen. In sommige gevallen zijn de vennen drooggelegd zoals het Meerven bij Moorsel, het Peelven in Someren, het Oudven in Mierlo, etc. Tot de oude vennen behoren het Wolfsvan en het Galgenven, waar steentijd-nederzettingen en artefacten zijn gevonden. Moderne vennen kunnen buiten beschouwing gelaten worden.

De prospectieve gebieden kunnen we zoeken met behulp van de topografische en geomorfologische kaarten (hoogtelijnen, lage plekken, beekgronden, voorkant leemarme dekzanden, etc.).

Als stelregel kan men aannemen dat: Wat nu nat is, was ook nat in de steentijd (watertrappen 2-3-4). Steentijdartefacten kunnen rondom de vennen gevonden worden. De Neolithicum vondsten bevinden zich voornamelijk aan de noord- en noordwestrand van de vennen.

Archis meldingen van vindplaatsen uit het Paleozo, Meso- en Neolithicum uit de gemeente Mierlo en omgeving zijn aangegeven op de IKAW kaart onder waarnemingsnummers : 14124, 14125, 14126, 14468, 14694, 21634, 22163, 30222, 30223, 30228, 30282, 30328, 30332, 30335, 30336, 30358, 32545, 33051, 33163 en 33988.

Een kaart is gemaakt volgens de bovenstaande criteria voor Mierlo en omgeving. Deze geeft veel potentiële vindplaatsen naast de bekende plaatsen. Verder werk is de reconstructie van de ligging van vennen en beken in Mierlo en omgeving tijdens de Steentijd.

HET RAADSEL VAN HET WEYERKE IN MIERLO

Een markante en aantrekkelijke plek aan de Santheuvel is het eilandje met omringende gracht omzoomd door schitterende bomen. Vele mensen hebben zich afgevraagd: Hoe komt dat eiland daar en hoe lang ligt het er?

Boringen

Om een tip van de sluier op te lichten hebben Annie Berkers en Wim Dobma - een geoloog van het Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO - boringen verricht tot een diepte van ~ 2 meter onder het maaiveld. De boring op het eiland laat een gelaagdheid zien die identiek is aan die van een boring buiten de gracht. Deze gelaagdheid bestaat uit de volgende lagen van boven naar beneden: esgrond, dekzand, fijn zand met leem gelaagd, zand en Brabantse leem. Met uitzondering van de esgrond zijn de aardlagen afgezet tijdens de jongste ijstijd (Weichselien) door winden afvloeiend van de ijskap en rivieren die smeltwater van dezelfde ijskap afvoerden. Deze ijskap lag noordelijk van de grote rivieren en was daar aanwezig in de jongste ijstijd tussen 25.000 en 18.000 jaar geleden.

Geologie

In het verleden is een netwerk van handboringen gemaakt om een beter begrip te krijgen van de geologie in de ondergrond van Mierlo. Dobma heeft een profiel gemaakt van een reeks boringen liggend op een west-oost lijn van de trimbaan in het bos van de Molenheide naar het

Sang onder Loeswijk. Dit profiel loopt over het Weyerke en laat zien dat de gevonden gelaagdheid normaal is voor de Pleistocene ondergrond van Mierlo.

Aan de oppervlakte zijn plaatselijk recentere aardlagen gevormd in het Holoceen. Het esdek werd gevormd vanaf de Middeleeuwen door de mens, die de inhoud van de potstal - een mengsel van heideplaggen en mest van staldieren - op de arme bodem van het Pleistocene dekzand stortte. Hierdoor onstonden geleidelijk de A-akkers of esgronden met hun typische bolle vorm. Deze bolle akkers vinden we onder andere bij Loeswijk, Overakker, Voirtje, de Loo, Winkelstraat, Broekkant en Gebergte. Doordat de mens heideplaggen stak, werd de onderliggende zandgrond blootgesteld aan de wind met als resultaat zandverstuivingen. Plaatselijk ontstonden stuifzandduinen en -ruggen, die we kunnen vinden op de Molenheide, de Gebergten en op de Herschelse Heide. In de beekdalen trad in het Holoceen veengroei op zoals in de gebieden Broekkamp, Sang en Goorkens.

Onder de Holoceen aardlagen en direct onder het maaiveld vinden we over grote gebieden Pleistocene zandafzettingen, die daarom dekzand genoemd worden. Hieronder kan fijn zand gelaagd met leem (=löss) aanwezig zijn. Deze aardlagen werden door de wind afgezet in het laatste deel van de jongste ijstijd. Hieronder vinden we zand en Brabantse leem beiden afgezet door water en wind in het voorlaatste deel van de ijstijd. Het Brabants leem werd getransporteerd zowel door langzame dooiwater-

stroompjes als door de wind en is afgezet in dooimeren en op de toenmalige vochtige toendra-bodem. Het zand werd voornamelijk vervoerd door smeltwaterstromen en werd afgezet in voorlopers van de huidige beekdalen.

Conclusie

Het geologische onderzoek toont aan dat de aardlagen van het eilandje hetzelfde zijn als in de wijde omgeving en daarom is het eilandje ontstaan door het graven van de gracht. Het doel van het eilandje zou kunnen zijn als een standplaats voor een prieel of theehuisje behorend bij het buitengebied van het kasteel van Mierlo (12-18e eeuw). Er heeft een pad gelopen vanaf het kasteel naar de kerk langs het Weyerke met een brug over de gracht naar het eilandje. De vorm lijkt wat op de indeling van het landgoed 's-Heerenvijvers ten zuiden van Oirschot. Hier bevindt zich een huis op een eiland omgeven door een gracht, die inverbinding staat met een vijver waarin zich een eilandje bevindt met een ruïne. De chirurg Eijsbouts is eigenaar geweest van dit gebied en kan misschien meer vertellen over de geschiedenis van het landgoed.

Literatuur

- 1 Dobma W. 1987 De Inktzwam IVN Mierlo.
- 2 Brief GK 98-10.367 17-8-1998 Van Dobma TNO aan C. van Baaren Heemkundekring Myerle.
NB Dit verhaal is gebaseerd op de brief van Wim Dobma (TNO) en geredigeerd door Kees van Baaren op verzoek van Rinie Weijts.

CORWEIJDEN

Vaak stelde ik mijzelf de vraag: zou ons hedendaags 'karweien' afgeleid kunnen zijn van het 'coweijden'? Deze vraag en de vele gegevens in het huisarchief van Van Scherpenzeel-Heusch betreffende een jarenlang geschil tussen de Heer van de Heerlijkheid Mierlo en de Raad van Brabant namens enkele inwoners uit de heerlijkheid fascineerde mij voldoende om de gegevens voor u samen te brengen in het volgende artikel.

KARWEI, v.o. (-en), 1. opgegeven zwaarwerk, harde arbeid; dat is ene heele karwei, om die in een dag af te maken; (fig.) dat is eene hele karwei, dat is niet gemakkelijk, daar is veel werk aan; --- dat zal eene karwei wezen, dat zal moeite kosten; --- 2. werk, aangenomen werk; hij heeft eene grote karwei aangenomen; --- 3. plaats waar gebouwd wordt; op of naar de karwei gaan. KARWEITJE, o. (-s), 1. kleine karwei; 2. (zegsw.) dat is een mooi karweitje, een voordelig zaakje.

Helaas vond ik in de oudste 'van Dale' die tot mijn beschikking was (uitgave 1924) niet de betekenis van het woord 'corweiden' of 'corweijden' ook wel 'hofdienst' of 'herendienst' genoemd. Mogelijk onder 'korweiden' of 'korweijden', ook daar even gekeken, maar ook hier niet het antwoord dat mijn nieuwsgierigheid kon bevredigen. Toen gekeken onder 'karwei', ja hoor, hier aangetroffen de bovenstaande 'letterlijke' verklaring.

In een ander woordenboek de aanvulling dat het vaak om een vervelende of zware taak gaat. Ook het verrichten van handwerk of taak voor handwerkslieden en het verrichten van een opdracht werden als verklaring gegeven.

Ook nog even bij 'hofdienst' gekeken en daar vond ik de volgende verklaring:

HOFDIENST, m. (-en), (Hist.) verplichte dienst jegens een hof of Heer.

HEERENDIENST, m. (-en) dienst die iemand verplicht is voor zijn Heer te doen, zonder betaling; (Ind) ten behoeve van het gouvernement te verrichten onbetaalde arbeid, door de manlijke inlandse bevolking: in heerendienst uitgevoerde werken.

CORVEE, v. 1. heerendienst; -- 2 (mil.) werkzaamheden van huishoudelijken aard in kazernes, kampementen, enz; -- 3 (fig.) lastig, on dankbaar werk; -- Personeel, o.

Uit nader onderzoek over het ontstaan van 'corweijden' blijkt dat dit komt van het Franse woord 'corvées' welk is samengesteld van het woord 'corps', lichaam, Et ex voce Gallicâ véé, que signisi peine & travail. Als te zien is bij François Raguau en son Indice des Droits Roiaux & Seigneuriaux in verbo Gents Corveables. Bij Brodeau sur Paris art. 71 nr. 43. En bij le Grand sur Troyes, art. 64 N 56.

Hier uit kunnen wij opmaken dat de 'corweijden' 'zijn een straf en een kwelling van het lichaam

Van oudsher was het 'corweijden' of 'corweijden' een recht van de Roomse Keizers, in geval van nood, algemeen belang, oorlogsdreiging en als recht toebehorende aan een Heerlijkheid mochten zij hun onderdanen hiermede belasten. De 'corweijden' kwamen toe aan het departement en het privaatelijk recht van de vorstelijke gebieden. Hofdiensten of 'corweijden' konden alleen door of met goedkeuring van de landelijke overheid gevorderd worden. Het was dus een recht van alleen de vorst. Het was toen geen illegale tijdsbesteding of bijverdienste. Anders gezegd het was een verplichting van de onderdanen aan de souvereiniteit om ieder jaar een of desgewenst meerdere dagen gratis voor hem te werken.

Zo hadden de Heer Erasmus Van Grevenbroek en zijn voorvaderen, sinds het jaar 1300 of eerder het recht van 'het kasteel, gemeentelijke gronden, grondcijzen, recht van de 10e penning bij houtverkoop, pacht van waranden, visserij, windmolens, pachthoeven, bouwlanden, weidevelden en 'corweijden'.

Natuurlijk moesten van al deze rechten overzichten gemaakt worden waarin men administratie deed van de rechten en plichten ten opzichte van de ingezetenen, maar ook ten opzichte van het gezag.

Zo werd door Van Grevenbroek in een reeks van jaren lange lijsten bijgehouden van inwoners die altijd trouw hun verplichte 'corweij' hadden verricht. Omdat het vaak onaangenaam en onbetaald werk betrof, probeerden de inwoners onder deze verplichting uit te komen. Als 'corweij'

moesten de inwoners bijvoorbeeld heide afplagen, sloten opschonen, turfsteken of ontginningwerk doen. Ook heeft men als 'corweij' de Molenberg langs de dijk naar Geldrop met paard en kar met aarde opgehoogd en met heide beplant.

Zo kreeg Jan van Thurenhout 25 juni 1760 de opdracht om met anderen 'corweijde' te doen, hij zou uit een 'vrij(kes?)venneke' veen, slik en bezinksel moeten verwijderen. Jan had hierin geen zin, misschien vanwege zijn gezondheid maar waarschijnlijk omdat hij niet wilde. Al ruime tijd had hij geen gehoor gegeven aan de oproep om zijn jaarlijkse plicht te doen. Wel had hij enkele keren verbaal van zich laten horen. Maar op een dag, toen Jan niet thuis was, kwam de vorster hem namens de Heer van Mierlo mededelen dat hij de volgende dag 'corweijde' moest doen. Jans vrouw antwoordde de vorster 'dat Jan wel wilde maar dat hij niet in het water wilde werken' en dat de vorster dit ook al lang wist. Mevrouw van Thurenhout verzocht de vorster om Jan ander werk op te dragen. Omdat de Heer Van Scherpenzeel de taken verdeelde en niet de vorster, kon hij hierin niets toezeggen. Heer Van Scherpenzeel nam de zaak toch hoog op en gaf Jan van Thurenhout geen alternatieve opdracht. In plaats hiervan had hij in de plaatselijke herberg zelfs een openbare inschrijving gehouden. Een aantal vrachtrijders kreeg de kans om tegen het laagst ingeschreven bod de vracht, door Van Thurenhout geweigerd, te vervoeren.

De laagste inschrijver moest de vracht direct en naar behoren uitvoeren en meteen de rekening hiervan indienen. Deze rekening zou dan ook terstond aan de heer Van Thurenhout worden aangeboden zodat de heer Van Scherpenzeel meteen de kosten kon declareren. Bovendien werden de kosten van de openbare inschrijving ook bij hem ingediend. De kosten van inschrijven waren: voor het doen van deze aanbesteding 1-0-0 (1 gulden, 0 stuivers, 0 penningen), voor het komen van de Drossaard 0-12-0 (0 gulden, 12 stuivers, 0 penningen), voor de schepenen in de zaak voorschreven 0-12-0, voor de secretaris voor het opstellen van de rekening 2-10-0 (2 gulden, 10 stuivers, 0 penningen).

Voor de vorster voor het zorgen van de publicaties 0-18-0 (0 gulden, 18 stuivers, 0 penningen), voor de zegels in deze zaak nodig 0-13-8 (0 gulden, 13 stuivers, 8 penningen). De totale inschrijvingskosten kwamen hierdoor op 6-5-8 (6 gulden, 5 stuivers, 8 penningen).

Begin september 1792 kwam de Heer Van Scherpenzeel in het Dorpsgoor of Broek alhier en zag dat daar turf was gestoken. Zodra hij op het kasteel te Mierlo kwam gaf hij de vorster Anthonij Van Heijst instructies hoe te handelen. Korte tijd later spoedde Anthonij zich naar Jan Jans(oon) Keijsers de oude die in Loeswijk woonde. Daar trof hij Jan Keijsers de oude thuis aan. Jan was voerman van beroep en kreeg van de vorster de opdracht om als 'corweij' naar het Dorpsgoor te gaan en daar te laden wat hem zou worden aangewezen. Jan beloofde dit te doen en

nam het werk aan. Hij zou daar de turf eerst moeten laden en dan naar de 'armen' van Mierlo brengen. Een korte tijd later, dezelfde dag, gingen Hendrick de schutter en Anthonij de vorster naar Jan Keijsers de oude die inmiddels in het Dorpsgoor was aangekomen. Tot hunner grote verbazing wilde Jan niet rijden. Om welke reden hij 'corweij' weigerde wilde hij niet zeggen. Zowel vorster Van Heijst als schutter Hendrick brachten verslag uit bij de Heer Van Scherpenzeel. Ook deze liet het hier niet bij zitten en sommeerde Jan 'corweij' te doen.

Eerst wilde Van Scherpenzeel het in der minne schikken, maar Jan zei dat hij buiten de Heerlijkheid geen 'corweij' hoefde te verrichten. Volgens Keijsers lag de turf op Lungendonck in de Groenegemeinten en viel dit buiten de grondheerlijkheid van Mierlo. Volgens de schutter en de vorster lag de turf in het Dorpsgoor en geenszins op Lungendonck of zoals Jan zei in de Groenegemeinten. Van het Dorpsgoor of Broek was de Heer Van Scherpenzeel grondeigenaar. Volgens de beide dienders was Jan er op uit om ter kwadertrouw het een en ander met elkaar te verwarren en met deze 'smoes' onder zijn 'corweij' uit te komen. Jan Keijsers de oude vertelde meerdere malen dat hij wist dat hij 'Herendienst' moest verrichten, maar dat hij er van overtuigd was dat hij een onjuiste opdracht buiten de Heerlijkheid had gekregen. Hij dacht dat hij deze opdracht niet mocht aannemen en om deze reden had hij geweigerd. Onder geen beding wilde hij de commotie eromheen en hij wilde zeker geen rechtsgeding. Gezien zijn hoge leef-

tijd dacht hij eerder aan zijn uur van sterven dan aan het begaan van een overtreding.

De problematiek rond het 'corweijden' speelde al vele jaren en de groep 'onwilligen' werd steeds groter. Omdat er nu weer een geschil was tussen de inwoners van Mierlo en de Heer en Mevrouw Van Scherpenzeel werd er door de schepenen van Mierlo een proces tegen de adellijke familie aangespannen. De vrouwe van Mierlo, Barbara Van Scherpenzeel, werd door de Edele Raad van Brabant gedaagd om aan te tonen waarop zij haar rechten baseerde om de inwoners te laten corweijden. Volgens haar zeggen had in het jaar 1300 de Hertog Jan van Brabant de Heerlijkheid uitgegeven aan Hendrick I Dickbier met het recht van 'corweijden'. Na die tijd waren alle rechten en privileges met de Heerlijkheid meegegaan totdat deze in haar bezit kwamen en zij nu hierop aanspraak wilde maken. Het schriftelijke bewijs dat zij hier toe inderdaad gemachtigd was kon zij thans nog niet laten zien, omdat deze brief nog zoek was. Zij wist zeker van het bestaan maar omdat hij al lange tijd niet nodig was geweest moest deze eerst in het omvangrijke archief worden opgespoord.

Het verloop van het "Corweijdenconflict" werd door ieder gevolgd.

Velen van de impetranten (verzoekers of eisers, lees inwoners) waren er van overtuigd dat de baronesse geen recht op de 'corweijden' had. Dit leidden zij af uit het gegeven dat er door haar

niets in de procesvoering werd ondernomen wat op haar rechten kon wijzen.

Het enige waar zij haar recht mee probeerde te bewijzen was een 'Domesticqschrift' dat door een bediende vlug in elkaar was geflanst. Hierin had zij allerlei artikeltjes bij elkaar gezet waaraan alle bewijskracht ontbrak. Hierbij was een brief waaraan zij veel waarde hechtte. Dit was de brief waaruit moest blijken dat Hendrick IV Dickbier in 1429 al zijn erfelijke en vaste goederen had verkocht aan zijn broer Johan III Dickbier. Deze goederen lagen alle in de stad en Majorij van 's Hertogenbosch en onder dezelfde Heerlijkheid van Mierlo met al haar toebehoringen. Ook de 'corweijden' werden bij deze vermeld. Maar deze samenvatting was een 'particulieren' handeling en had geen enkele betekenis. Dit recht van 'corweijden' was in het verleden ten onrechte aan de Heerlijkheid toegevoegd.

De conclusie was dat Hendrick IV Dickbier niet de 'blote' Heerlijkheid Mierlo maar de 'opgesierde en opgepronkte' Heerlijkheid aan zijn broer Johan III had verkocht. Met andere woorden had hij de Heerlijkheid verkocht met het recht van 'corweijden' terwijl hij dit recht helemaal niet bezat. De bewijsstukken waarmede Barbara Van Scherpenzeel haar rechten dacht aan te tonen, waaronder een jarenlange lijst van inwoners die jaarlijks hun plicht vervulden, waren allemaal verlopen. Ook was er een brief bij waar het zegel van af was en daar door ongeldig. Kwaadwilligen konden te allen tijde een falsificatie

zonder zegel vervaardigen. Zo bleek de lijst van werkwillige ingezetenen alleen samengesteld te zijn om zich voor justitie te verdedigen. Het was dus niet alleen een 'loze' lijst maar ook een 'zeer ondeugend en kwaad instrument'. Omdat Hendrick III Dickbier goed bekend was bij het Leenhof en daar zijn weg wel kende werd het oogluikend toegestaan dat hij zich deze 'corweijden' had toegeëigend. Alleen met goed vertrouwen en de nodige vriendjes op de juiste plaatsen kon dit gebeuren.

Alleen in de eerste uitgiftebrief (van leen) in 1312 zouden de bewijzen staan dat de 'corweijden' aan de Heerlijkheid toebehoorden. Barbara Van Scherpenzeel veronderstelde dat iemand van de tegenpartij deze brief uit de 'dorpscombe' had gelicht en zij probeerde om deze verdachtmaking haar tegenstanders 'aan te wrijven'. Als deze brief echt verduisterd zou zijn was het dan om veiligheidsmaatregelen niet verstandiger geweest om de brief op het kasteel op te bergen? Nu was hij opgeborgen in de 'combe' in het "raadshuis". Bij groter gevaar en oorlogsprikelen werden de bescheiden in de kerktoren ondergebracht. Bij alle omstandigheden was het veiliger geweest om de belangrijke 'schrifture' in het kasteel te bewaren, omdat dit een veel veiliger have was dan alle andere gebouwen. Bovendien was het kasteel ook moeilijk te nemen omdat het qua bouw veel degelijker was en bovendien rondom in het moeras was gelegen. Het was onbegrijpelijk dat de brief in zo 'n 'boerenraadkamer' had gelegen. Waarom hadden zij de brief niet gewoon in hun

eigen koffers en kabinetten gelegd? Of de brief er nou gelegen heeft of niet, de baronesse bleef zich alleen verdedigen met 'vuile' middelen. Zij verdedigde zich 'wild' en alleen in het 'duister'.

Alleen aan beweren had men niets, zij zou de verklaringen tenminste onder eede kunnen afleggen maar dat deed zij ook niet.

De heren commissarissen hadden haar al meerderre malen opgedragen om met bewijzen te komen maar telkens wist zij er zonder geldige reden of bewijs aan te ontkomen.

Mevrouw Van Scherpenzeel kon een brief tonen (deze was echter niet gedateerd) hierin een simpele aantekening van dat gene wat Hendrick Dickbier van het Leenhof van Brabant te leen had gehouden. Hierin waren de volgende rechten vermeld:

'De gruijten, chijnzen, waranden, visserijen, corweijden, houtschat en de laatbank of de mannen van leen'. Uit deze brief was verder op te maken dat deze een tijd voordat Hendrick Dickbier de jonge, de Heerlijkheid van Mierlo had verheven en samen met enkele andere vaste goederen aan zijn broer Jan Dickbier had verkocht, was geschreven. Omdat de Heerlijkheid 'opgepronkt' moest worden waren de zeven rechten niet voldoende en werden er nog drie bijgevoegd, n.l. 'de manschap, de collatie van beneficiën en het koppegeld'. Omdat dit niet gerechtigd was en toch gedaan werd was dit een ongewettigde handeling. Bij de latere verkoop

Extract nijt zeker boek in quarto
 Lijdes een mannael off aentijckes
 ting van de Jonewijde, die de Jurese
 ten van Mierlo op vrede van haer
 Hoog Ed. welgel. de Koningin van Mierlo
 konnen te doen, en is los als 7 sches -
 hier naer wert aengeteckent, beginnende
 met den eersten Januarij 1700. twaalff, waer in onder andere
 los als is volgendes, Staet

5. 1700: op fol. 16.
 mens Symon van Laek

Daegh	1712	2 daege gehoeyt
Daegh	1712	2 daege geplocke
Daegh	1714	2 daege geplocke
Daegh	1714	2 daege
Daegh	1716	2 daege
Daegh	1717	2 daege
Daegh	1717	2 daege
Daegh	1719	2 daege

van de Heerlijkheid door Hendrick IV Dickbier aan zijn broer Johan Dickbier, bedroog dus de ene broer en de ene Heer van Mierlo de ander. En als de Heren dit deden en daartoe in staat waren, waarom zouden zij dan de 'boeren' niet bedriegen?

In het jaar 1604 gaf Raes Van Grevenbroeck aan zijn zoon Jan en zijn bruid Martgaretha Adriana van Wittenhorst de Heerlijkheid Lierop mede ten huwelijk. Doch bij het opmaken van het contract behield hij de 'corweijden' voor zichzelf. Niet voor altijd of zijn leven lang maar voor de tijd dat zijn nieuwe visvijver en zijn nieuwe tuin onder Mierlo gereed zouden zijn. Omdat onder deze juridische toestanden het laten doen van 'corweijden' onder Mierlo niet meer mogelijk was, wilde hij de 'rechten' van Lierop nog tot zijn voordeel in Mierlo gebruiken. Hier spraken de rechten elkaar tegen want: als zij in Mierlo de rechten bezaten dan behoeften zij de rechten in Lierop niet voor de aanleg van een visvijver en tuin in Mierlo te reserveren. Hierdoor stond het vast dat ze te Mierlo geen rechten bezaten van 1500 tot 1604. Ook uit een plackaat d.d. 22 april 1664 dat als bewijs was aangevoerd bleek dat er geen rechten waren. Dus de periode van clandestien laten 'corweijden' ging al tot 1664. Alle bewijzen die ter tafel kwamen om hiermede het recht van 'corweijden' aan te tonen werden ongegrond verklaard. De reden was dat alle mogelijke bewijzen zeker ouder zouden zijn dan 'een jaar, zelfs drie maal een jaar, tot zelfs tien maal drie jaar en drie maal dertig jaar en zeker langer als 100 jaren, dus waren deze niet meer-

relevant en bewijskrachtig en dus verjaard. Alle kwesties en aantijgingen waren abusievelijk, onwetend en op eigen voordeel gebaseerd. Het was ten strengste verboden om nog langer gebruik te maken van de 'corweijde'.

Uit het diepgaande onderzoek bleek dat het recht van 'corweijde' inderdaad aan de Heerlijkheid had toebehoord. Dit was echter alleen toen Hendrick IV en Jan III Dickbier en Jan Van Megen de Heerlijkheid bezaten. Na 1444 was de gedaagde, Barbara Van Scherpenzeel, de eerste die dit recht weer probeerde te gebruiken om zich (ten onrechte) te verrijken. Voor deze misstap werd de gedaagde veroordeeld tot het betalen van de proceskosten.

190. En dat het waerlijk lasteringen sijn, en dat het maar een gefileert prax text is van de Gedaagde, dat den eersten uytgiftbrief van de Heerlijk heyt van Mierlo soude te soecken wesen.

191. Soo moet men aan de Gedaagde eens vragen, wat tog dien Brief in di gemeentes kom soude gedaan hebben,

192. Wat de gemeente met die Brief konde uytvoeren?

193. En of de Heeren van Mierlo niet beter haren brief op het Casteel, als in de Dorps Kom konde bewaren?

194. En of het wel begrypelijk en bedenekelijk is, dat een Heer een Casteel in het Moeras gelegen hebbende gelijk het Casteel van Mierlo,

195. Als dan de verly en uytgift brieven van sijn Heerlijkheyt sal brengen in der boeren Raadtkamer?

De vier standen van de achttiende-eeuwse Brabantse samenleving. De boer houdt de pastoor, de soldaat en de advocaat in leven: 'of dat gij bidt / of dat gij vecht of dat gij regt / ik ben der boer die de eyren legt'. Houtsneede, uitgegeven door P.J. Lecuyer (Uden / 's-Hertogenbosch) omstreeks 1773.